

Virginia Satir Aile Terapisi Yaklaşımı ile “Fences” (Çitler) Filminin İncelenmesi

Şemsi ÇİÇEK^{1*} Barış AŞIKUZUNOĞLU² Fatıma Firdevs ADAM³

Araştırma Makalesi

ÖZET

Sorumlu Yazar

*Şemsi ÇİÇEK

Süreç

Geliş : 03.02.2025

Kabul: 25.07.2025

DOI:

10.71272/debder.1632315

Virginia Satir, yirminci yüzyılda yaşamış önemli aile terapisi kuramcılarının biridir. Satir, geliştirmiş olduğu yaşantısal aile terapisi ile bireyin yaşadığı sorunların, yalnızca bireyle ilgili olmadığını; aile içi dinamiklerden önemli ölçüde etkilendiğini öne sürmüştür. Bu çalışmada 2016 yılı Amerikan yapımı “Fences” (Çitler) filmi, Virginia Satir aile terapisi yaklaşımı ile incelenmiştir. Filmlerden psikolojik danışmanların eğitiminde yararlanıldığı ve filmlerin kuramsal bilgi ve kavramların canlı örneklerle daha iyi anlaşılmasına yardımcı olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda farklı kuramsal bakış açılarıyla incelenen filmlerin, psikolojik danışmanlık alanında çalışan meslek uzmanlarına önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir. Filmin incelenmesi aşamasında yazarlar tarafından 31 sahne seçilmiş, daha sonra uzlaş sağlanan 24 sahnenin çalışma kapsamında incelenmesine karar verilmiştir. Çalışmada, Satir’in aile terapisi yaklaşımında tanımlanan temel bilgi ve kavramlar, uygun sahnelerle eşleştirilmiştir. Bu şekilde kuram kapsamında ele alınan bilgi ve kavramların örnek sahneler üzerinden daha iyi anlaşılması amaçlanmış, özellikle bazı soyut kavramlar somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Virginia Satir aile terapisi bakış açısı ile incelenen “Fences” (Çitler) film analizi bulgularının, psikolojik danışmanların eğitiminde ve çalışma yaşamlarında yararlanabilecekleri eğitsel bir kaynak olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın bulguları ayrıca aile danışmanlığı oturumlarında psikolojik bir araç olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Aile danışmanlığı, çitler filmi, film analizi, virginia satir aile terapisi

Examining the Movie “Fences” with Virginia Satir Family Therapy Approach

Research Article

ABSTRACT

Corresponding Author

*Şemsi ÇİÇEK

History

Received:03.02.2025

Accepted:25.07.2025

DOI:

10.71272/debder.1632315

Virgina Satir is one of the important family therapy theorists who lived in the twentieth century. With the experiential family therapy he developed, Satir claimed that the problems experienced by the individual are not only problems related to the individual, but are significantly affected by the dynamics within the family. It is known that movies are used in the training of psychological counselors and help to better understand theoretical knowledge and concepts with live examples. In this context, it is thought that the films examined from different theoretical perspectives will provide an important resource for professionals working in the field of psychological counseling. In this study, the 2016 American film “Fences” was examined with the Virginia Satir Family Therapy approach. Document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study. Researchers within the scope of the film examined 31 scenes and decided to conduct a comprehensive analysis of 24 scenes. The basic information and concepts defined in Satir’s family therapy approach were paired with appropriate scenes. In this way, it is aimed to better understand the information and concepts discussed within the scope of the theory through sample scenes, and especially some abstract concepts have been tried to be concretized. It is thought that the findings of the film analysis of “Fences”, examined from the Virginia Satir Family Therapy perspective, will be an educational resource that psychological counselors can benefit from in their education and working lives. The findings of this study can also be used as a psychological tool in family counseling sessions.

Keywords: Family counseling, fences, film analysis, virginia satir family therapy

1 Cumhuriyet Üniversitesi semsicicek00@gmail.com Orcid: [0009-0004-8283-921X](https://orcid.org/0009-0004-8283-921X)

2 Cumhuriyet Üniversitesi baraku88@gmail.com Orcid: [0009-0001-4886-3425](https://orcid.org/0009-0001-4886-3425)

3 Cumhuriyet Üniversitesi firdevs@cumhuriyet.edu.tr Orcid: [0000-0003-1765-6287](https://orcid.org/0000-0003-1765-6287)

Giriş

Aile, bir toplumsal kurum olarak bireyin yaşamında ve toplum yapısında önemli bir rol üstlenmekte; üyelerine sunduğu çeşitli destek işlevleriyle öne çıkmaktadır (Demirbilek, 2016). Bir aile genellikle iki ila dört nesli kapsar. Aile kendi sosyal konteksinin sağladığı imkanlardan ve kısıtlılıklardan etkilenir ve destek görür. Kendi var oluşunu korumak adına, mevcut kaynaklarını normal ve anormal geçiş dönemlerine, kriz ve stresli olaylara adapte eder (Bulut Ateş vd., 2019, s.413). Teknolojik bakımdan gelişmiş ülkelerde, toplumsal hayattaki hızlı değişimler aile yapılarının da değişmesine (çekirdek aileye dönüşüm, tek ebeveynli ailelerin artması vb.) neden olmuştur. Modern döneme geldiğimizde çekirdek yapıya geçmiş olan ailelerde, ebeveynler yaşlı kuşakların deneyimlerinden yararlanma olanaklarından yoksun kalmışlardır (Algan, 2016). İnsanlar, yaşamları boyunca karşılaştıkları sorunların büyük bir bölümünü üyesi oldukları aile yaşamından almaktadırlar. Aile üyelerinden herhangi birinde meydana gelen değişim diğer aile üyelerini de etkilemektedir. Buradan hareketle aile danışmanlığına duyulan gereksinimin her geçen gün önemi artırdığı söylenebilir. Aile terapileri, diğer terapilerden yapı, teknik özellikler ve hedefler açısından farklılıklar göstermektedir. Bununla birlikte kuramsal temel itibarıyla psikoterapi kuramlarının çoğu ile benzerlik göstermekte ve onların kavramlarından yararlanmaktadır (Demirbilek, 2016).

Ailenin toplumun yapı taşı olduğu düşünülürse, aile danışmanlığının toplumsal açıdan önemi de ortaya çıkmaktadır. Aile danışmanlığı, bireylerin aile içi ilişki ve iletişim örüntülerinin anlaşılmasını sağlamak amacıyla ortaya çıkmıştır. Aile danışmanlığında birey, yaşadığı sorunlar bakımından tekil olarak ele alınmayıp daha bütüncül bir bakış açısıyla, diğer aile üyeleriyle birlikte değerlendirilir. Aile terapisi uygulamalarında sorunların çözümü için üyeler arasındaki etkileşimin artırılması ve iletişim biçimlerinin daha işlevsel hale getirilmesi amaçlanır (Özgüven, 2001). Bu alanda önemli temsilcilerden birisi de insancıl-varoluşçu yaklaşımı benimseyenlerden Virginia Satir’dir. Satir (1916-1918), 1950’lerde yeni doğan aile terapisi alanının kurucu annesi bir sosyal hizmet uzmanıdır (Freeman, 1999). Ailelerle çalışmadaki amacı insanların yüksek özsaygı, uyumlu iletişim ve kaynaklarını tam potansiyellerine göre kullanarak seçim yapma becerisiyle daha tam bir insan olmalarına yardımcı olmaktır (Satir vd., 1991).

Virginia Satir’in aile terapisi modeli azami düzeyde her bireyin eşsizliğine ve mucizesine değer vermektedir ve buna saygı duyar. Birçok benzer yönümüz olmasına karşın birbirine tıpatıp benzeyen iki insanın olmayacağını savunur (Haber, 2012). Satir, fiziksel ve duygusal deneyimler içeren kendine özgü terapi teknikleri geliştirmiştir. “Ben Benim” manifestosu ile insanın özgürlüğüne ve biricikliğine özel bir vurgu yapmıştır (Murdock, 2012). Satir’in aile terapisi yaklaşımının temel öğeleri şu şekildedir: insancıl olma, varoluşçuluk, sistem yaklaşımı, yaşantısallık, değişim odaklılık ve olumluya yönelim. Satir, insanların kötü olmadıklarını, iletişim biçimlerindeki hataların kötülüğü ve sorunları yarattığını belirtmesiyle insancıl bir yaklaşım sergiler. Özgüven, motivasyon, kendi yaşamını yönetebilme, odağın şimdi ve burada olması ile de varoluşçuluğun izlerini taşır (Satir vd., 1991).

Satir aile sistemlerini iki şekilde ifade eder: açık sistem, kapalı sistem. İletişim gelişimi engelleniyor, kurallar insafsız, gizli ve eskiyse kapalı sistemden; iletişim gelişim sağlıyorsa, kurallar insancıl, açık ve güncelse açık sistemden bahseder (Satir, 2017). Özdeğer de Satir aile terapisi modelinin temel kavramlarından birisidir. Özdeğer kişinin başkalarının görüşlerinden bağımsız olarak kendine verdiği değer derecesini ifade etmektedir (Satir & Baldwin, 1983). Satir’e göre (2017), özdeğer, iletişim, kurallar ve inançlar ile

birleştirildiğinde aile sisteminin yapısı ortaya çıkmaktadır. Satir aile terapisi modelinin önemli bir kavramı da aile dengesidir. Aile dengesi özellikle değişim geçiren ailelerde önemlidir. İster açık ister kapalı sistemde olsun aile üyeleri mevcut dengeyi sağlar ve korumaya çalışır. Değişimle birlikte denge bozulduğunda aile içindeki kalıpları, kuralları ve iletişim tarzlarını inceleyerek dengeyi yeniden yapılandırmak mümkündür (Innes, 2002).

Satir terapisinde yeniden yapılandırma, farklı seçenekler üretme gibi yollarla danışan olumlu olana yönlendirilmeye çalışılır. Danışma sürecinde rahatsızlığa değil, sağlık ve gelişim üzerine odaklanılması bunun en iyi göstergesidir (Innes, 2002). Satir modeli kullanarak değişim süreci, insanları özlemleri, beklentileri, algıları ve duyguları düzeyinde birbirine bağlamaya dayanmaktadır (Satir vd., 1991). Bu bağlantının sonucu, kişinin bilinçli ve tutarlı seçimler yaparak kendini paylaşma, değer verme ve kabul etme derecesinde görülür. Bilinçli olarak daha tutarlı hale geldikçe, daha bütünsel oluruz, yeni keşiflere açık oluruz ve daha fazlasını anlamak isteriz (Sayles, 2002). Buna bağlı olarak Satir modeli, insanlara farklı seçimler yaparak ve daha uyumlu davranarak eski iletişim biçimlerini dönüştürme olanağı sunmaktadır. Bu olanak kişinin kendisi hakkındaki inancını değiştirebilir, öz değerini artırabilir, ona umut verebilir (Sayles, 2002). Kişinin o anda olup bitenlere dair kendi hissettiği algıya doğru ilerlemesi geçmiş olaylara dair yeni algılar ve içsel kabullenmeyi kolaylaştırır (Satir & Baldwin, 1983). Satir aile terapisinin temel amaçları arasında bireyin özgüvenini yükseltmek, kendisi ile bağdaşım kurmasını ve daha iyi seçim yapmasını sağlamak vardır. Yüksek benliğe giden yol yüksek özdeğerden geçmektedir. Bütün insanlar yüksek doğalarına uygun yaşamayı ve davranmayı öğrenebilirler. Bakış açımızı olumsuzdan olumluya çevirmek bunun ilk adımıdır (Satir, 2017 s.417)

Terapi oturumlarında, aile üyelerinin hissettiklerini, düşündüklerini, duyduklarını uygun bir şekilde ifade etmesi sağlanır. Terapinin nihai amacı, danışanın geçmiş dönemde öğrendiği işlevsiz davranış kalıplarını değiştirerek yeni ve işlevsel olanları öğrenmesini sağlamaktır. Terapi sürecinde birey ve aile üyeleri, etkili iletişim ve başa çıkma becerilerini öğrenirler. Bu şekilde bireyin hem kendi içinde hem de aile içinde içsel bir bütünlük ve uyuma kavuşması amaçlanır. Diğer yandan Satir, aile terapisi yoluyla toplumu değiştirmeyi de amaçlar. Bu konuda dünya barışına giden yolun aile içindeki barışı sağlamaktan geçtiğini söyler (Satir, 2017).

Bu bölümde Virginia Satir aile terapisi kuramsal açıdan ana hatlarıyla özetlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Satir aile terapisinin dayandığı felsefi görüşler belirtilmiş, terapide ulaşılmak istenen amaçlara değinilmiş, terapiye ilişkin bazı temel kavramlarla ilgili bilgiler verilmiştir. Psikoloji ve sinemanın iç içe olması, filmlerin psikoloji alanında birer uygulama aracı ve öğretim materyali olarak kullanılmasına olanak vermektedir. Filmlerin bu bakış açısı ile psikoloji alanındaki kullanımı son yıllarda giderek artmaktadır. Bu bağlamda sinemadan birçok terapi kuramının temel kavramlarının somutlaştırılması için faydalanılmaktadır (Derin ve Acar, 2016). Alan yazına bakıldığında “One True Thing (Annem Uğruna)”, “Gilbert’in Hayalleri (What’s Eating Gilbert Grape)” ve “Bizi Hatırla” adlı filmleri Virginia Satir aile terapisi kuramına göre inceleyen çalışmalar mevcuttur (Durak ve Fıfıloğlu, 2007; Bozdağ, 2018; Taşdelen Karçkay vd., 2024). Bu çalışmada farklı olarak Satir yaklaşımı kavramlarına ve aile yaşantısına zengin veriler sunduğu Fences filmi sahnelerinden yola çıkılarak kavramlar somutlaştırılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Fences (2016) filmi üzerinden aile içi iletişim kalıplarını, güç dinamiklerini

ve duygusal süreçleri Satir Aile Terapisi yaklaşımıyla analiz etmektir. Çalışmada Satir Aile Terapisi modeli tercih edilmesinin nedeni, kuramın aile dinamiklerini açıklamada yer verdiği iletişim kalıpları, kendilik değeri, duyguların ifadesi gibi kavramlara odaklanmasıdır. Fences filminde canlandırılan karakterler arasındaki çatışmalar, batırılmış ve ifade edilmeyen duygular, ilişkiler, kuşaklar arası aktarılan duygusal miras Satir Aile Terapisi modeliyle analiz edilebilecek bir çerçeve sunmaktadır. Bu bağlamda, filmin analizi için Satir’in yaklaşımı hem kuramsal derinlik hem de terapötik bakış açısı kazandırmaktadır. Çalışmanın Satir aile terapisi bağlamında alan yazına katkı sağlayacağı ve bir öğretim materyali olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışma, 2016 yılında yayınlanan Denzel Washington’un yönetmenliğini ve başrolünü üstlendiği, gösterime girdiği yıl Amerikan Film Enstitüsü tarafından yılın en iyi on filminden biri olarak seçilen, oyuncularının birçok dalda ödül aldığı “Fences (Çitler)” filminin Virginia Satir aile terapisi yaklaşımına göre analiz edildiği betimsel bir çalışmadır. Çalışmada analiz yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Yazılı kaynakların yanı sıra; film, video ve fotoğraf gibi görsel malzemeler de nitel araştırmalarda kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Çalışmaya ilk olarak Virginia Satir aile terapisinin temel kavramları gözden geçirilerek başlanmıştır. Bu kapsamda modele ait temel kavramlar belirlenmiştir. Belirlenen kuramsal çerçeve doğrultusunda, Virginia Satir’in Aile Terapisi yaklaşımında yer alan temel kavramlara uygun bir kod listesi oluşturulmuştur. Film, Satir kuramının belirlenen temel kavramları çerçevesinde araştırmacılar tarafından bağımsız olarak izlenmiştir ve her biri araştırmacı tarafından sahneler ve temel kavramları eşleştirecek şekilde ön kodlama işlemi yapılmıştır. Ön kodlamalar sonucunda araştırmacılar toplam 31 sahne belirlemiştir. Görüş birliği sağlanan 24 sahne için uzlaşıya varılmıştır. Bu kapsamda, Miles & Huberman (1994) kriteri göz önüne alınmış ve araştırmacılar arasında %77,4 görüş birliği sağlandığı görülmüştür. Bu oran, nitel veri analizlerinde literatürde kabul gören bir düzey olarak değerlendirilmektedir. Kodlamalar sonrası subjektif değerlendirmelerin etkisi düşünülerek film tekrar tekrar izlenmiş, bağımsız analizler yapılmış ve sahne-kavram eşleştirmeleri netleştirilmiştir. “Fences” filminin künyesi Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Fences Filmi Künyesi

Filmin Adı:	Fences (Çitler)
Yönetmen:	Denzel Washington
Senarist:	August Wilson
Yapım Yılı:	2016
Tür:	Dram
Ülke:	ABD
Süre:	139 dk
Oyuncular/Karakterler:	Denzel Washington-Troy Maxon (Baba) Viola Davis- Rose Lee Maxon (Anne)

Javon Adepo-Croy Maxon (Troy ve Rose'un erkek çocuğu)

Russell Hornsby-Lyons Maxon (Troy'un Oğlu)

Mykelti Williamson-Gabriel Maxon (Troy'un Abisi)

Saniyya Sidney-Raynell Maxon (Troy'un Kızı)

Filmin Konusu

Film 1950'lerde Pittsburgh'da yaşayan Afro – Amerikalı bir ailenin hayatını konu alır. Hikaye, filmde baba karakteri ile izediğimiz Troy Maxon'ın etrafında döner. Troy, geçmişinde başarılı bir beyzbol oyuncusudur ve hayallerini ileri taşımak isterken çeşitli ırkçılıklara maruz kalmış ve hayallerini gerçekleştirememiştir. Bu durum onun hayatını ve aile bireylerini etkilemiştir. Troy'un hayal kırıklılığının ailesine yaklaşımını ve aile bireylerinin bu durumdan nasıl etkilendiğini film boyunca görülebilmektedir. Film, August Wilson'un aynı adlı, Pulitzer ödüllü tiyatro oyunundan senaryolaştırıldığı için çoğunluk olarak Troy ve ailesinin yaşadığı evde geçmekte ve bu evde onların çekirdek aile olarak yaşantılarını uzun diyaloglarla izleyicilere yansıtmaktadır.

Filmde Yer Alan Karakterler

Troy: Çalışkanlığı ve sorumluluk sahibi yapısıyla ön plana çıkan, ancak geçmiş yaşam deneyimlerinin izlerini bugününe taşıyan bir karakterdir. On kardeşi olan Troy, çocukluk döneminde hem fiziksel hem de duygusal ihmal ve şiddete maruz kalmıştır. Babasının otoriter, cezalandırıcı ve sevgi yoksunu yaklaşımı; annesinin ise onu sekiz yaşındayken terk etmesi, Troy'un hayatında önemli yer tutmaktadır. Bu olumsuz yaşantıların bir sonucu olarak, Troy 13-14 yaşlarında evden ayrılmış, ardından hırsızlık ve cinayet suçlarından hüküm giyerek 15 yıl hapis cezası almıştır. Şu anda atık bürosunda çalışan Troy'un önceki birlikteliğinden bir oğlu (Lyons), mevcut evliliğinden bir oğlu (Cory) ve evlilik dışı ilişkisinden de bir kız çocuğu (Raynell) bulunmaktadır. Hayattaki en yakın dostu, hapishaneden tanıdığı Bono'dur. Geçmişte profesyonel düzeyde beyzbol oynamış olan Troy, ırk temelli ayrımcılık nedeniyle bu alanda ilerleyememiştir. Kendi yaşamında gerçekleştiremediği hayallerin yüküyle, oğlu Cory'nin sporda başarılı olmasına karşı çıkmakta ve onun Amerikan futbolu bursu alma potansiyelini engellemektedir. Onun spor harici bir işe girip çalışmasını istemektedir. Oğlunun başarıya ulaşmasının, kendi yetersizlik inancını görünür kılacağı korkusuyla hareket ettiği söylenebilir. Troy'un Cory üzerindeki baskıcı, müdahaleci ve yönlendirici tutumları, otoriter bir ebeveynlik örüntüsü sergilediğini göstermektedir. Bu tutum, Satir Aile Terapisi bağlamında değerlendirildiğinde, Troy'un kendilik değeri algısındaki kırılmalıkları, geçmiş travmalarının çözülmemiş izlerini ve duygusal ifadeyi bastırma eğilimini açığa çıkarmaktadır. Bu durum, onun aile bireyleriyle kurduğu ilişkilerde denetleyici, duygudan yoksun, ancak "sorumluluk sahibi" bir figür olarak konumlanmasına neden olmaktadır. Troy'un davranışları aynı zamanda kuşaklar arası aktarım bağlamında da değerlendirilebilir; çocukluğunda yaşadığı şiddet ve sevgi yoksunluğunu farkında olmadan kendi çocuklarına da aktarmakta, böylece döngüsel bir ilişki örüntüsünü sürdürmektedir.

Rose: Kök ailesinde çeşitli sorunlar yaşamış ve bu deneyimlerin ardından hayatını Troy'a ve ailesine adamayı seçmiş, güçlü bir kadındır. Sadık, özverili ve destekleyici bir eş olan Rose, evlilik yaşamı boyunca

Troy’un çeşitli zor tutumlarına rağmen aileyi bir arada tutma sorumluluğunu üstlenmiştir. Troy’un sadakatsizliği ve ilişki dışı çocuğu olması, evliliklerini sarsmasına rağmen, Rose bu süreçte de koruyucu ve birleştirici rolünü sürdürmüş; aileyi bir arada tutmak adına bireysel ihtiyaçlarını geri planda tutmuştur. Satir Aile Terapisi bağlamında değerlendirildiğinde, Rose’un bu tutumu, uyumlayıcı iletişim duruşunun belirgin bir örneğidir. Rose, çatışmadan kaçınmak ve aile bütünlüğünü korumak adına çoğu zaman kendi duygu ve ihtiyaçlarını bastırmakta, başkalarının taleplerine öncelik vermektedir. Özellikle Troy’un sadakatsizliği karşısında gösterdiği sabır ve onun evlilik dışı çocuğuna da annelik yapma kararı, onun psikolojik örüntüsüne katkı yapmaktadır. Rose aynı zamanda Troy’un savaş sonrası zihinsel problem yaşayan kardeşi Gabriel’e karşı da bakım verici ve koruyucu bir rol üstlenmektedir. Bu durum, onun yalnızca eş olarak değil, ailenin tüm üyelerine karşı aşırı sorumluluk alan, kendi ihtiyaçlarını arka plana iten bir yapı geliştirdiğini göstermektedir. Oğlu Cory için de her daim güvenilir bir destek figürü olmayı sürdürmesi, onun birleştiriciliğine ve destekçi yapısına hizmet etmektedir. Dışarıdan güçlü ve toparlayıcı bir figür olarak algılsa da bu yapının altında bastırılmış öfke, ihmal edilmiş kişisel ihtiyaçlar ve sınır koymakta zorlanan bir benlik profili yer almaktadır. Rose’un davranış örüntüleri, Satir modelinde duyguların ifade edilmesi ve ilişkilerde açık sınırlar koyulması gibi süreçlerin eksikliğine işaret etmektedir.

Cory: Troy ve Rose’un oğludur. Spor yaşamında başarılıdır ve bu alanda ilerleyerek üniversite bursu kazanma potansiyeline sahiptir. Ancak, babasının geçmişte gerçekleştiremediği hayallerin yarattığı hayal kırıklığı ve Cory’nin bu başarıyı aşabileceği düşüncesinin tetiklediği engel olma düşüncesiyle, babası onun önünü kesmektedir. Troy’un otoriter ve denetleyici ebeveynlik tutumu karşısında Cory, babasının isteklerini sorgulamadan yerine getirme eğilimindedir, verdiği görevleri yapmak zorunda kalmakta ve bu durumla baş etmekte zorlanmaktadır. Bu durum, Cory’nin boyun eğici bir davranış örüntüsü geliştirdiğini, kişisel sınır koyma becerilerinin zayıf olduğunu ve bu nedenle özdeğer algısında çatışmalar yaşadığını göstermektedir.

Gabriel: Troy’un savaş gazisi kardeşidir. II. Dünya Savaşı’nda başından yaralanmış, bu olayın ardından kafasına yerleştirilen plak nedeniyle zihinsel işlevlerinde hasar meydana gelmiştir. Kendisine verilen tazminatın kontrolünü elinde tutamayacağı düşüncesiyle parayı Troy’a bırakmış, Troy ise bu parayla ev sahibi olmuştur. Bu durum, Troy’un kardeşine karşı içten içe suçluluk ve minnet duymasına yol açmaktadır. Satir Aile Terapisi perspektifinden bakıldığında, Gabriel’in aile sistemindeki yeri, açıkça konuşulmayan ama derinden etkileyen duyguların taşıyıcısı konumundadır. Troy’un ona karşı zaman zaman sabırsız ve mesafeli oluşu, aslında kendi içsel çatışmalarının yansımasıdır. Gabriel’in varlığı, Troy’un yüzleşmek istemediği güçsüzlük, suçluluk ve yetersizlik duygularını tetiklemektedir. Gabriel’in bakımını üstlenen Rose ise, burada ailedeki onarıcı ve duygusal dengeleyici rolünü bir kez daha üstlenmektedir.

Lyons: Troy’un ilk evliliğinden olan oğludur. Babasının cezaevinde olduğu dönemde büyümüş, annesinin ise bir süre sonra aileyi terk etmesi nedeniyle çocukluk döneminde aile yaşantısından eksik kalmıştır. Sanatla ilgilenmek isteyen ve müzisyenlik yapan Lyons, babasıyla özellikle meslek ve para konularında sık sık çatışma yaşamaktadır. Troy, onun sanatla geçimini sağlama fikrini küçümsemektedir. Bu durum, Lyons’un özdeğer gelişimini olumsuz yönde etkilemekte, onu sürekli babasının onayını almaya çalışan ama bir türlü yeterli bulunmayan bir konuma itmektedir. Rose’un yatıştırıcı rolü, aile içi çatışmaların büyümesini engellemektedir. Ancak bu çoğu zaman duyguların bastırılmasına, ifade edilmemesine neden olmaktadır.

Bono: Troy’un en yakın arkadaşıdır ve birlikte uzun yıllar çöp kamyonunda çalışmaktadırlar. Uzun

yıllardan beri tanışıklıkları vardır. Troy'un hayatında dürüst, yargılayıcı olmayan bir insan olarak yer almaktadır. Troy'un değişen davranışlarını ve sadakatsizliğini sorgularken açık ve dürüst olabilmesi, aralarındaki ilişkinin karşılıklı güvene dayalı olduğunu göstermektedir. Bono, Troy için akıl hocası konumundadır. Onun gerçeklerle yüzleşmesini sağlayan önemli bir figürdür.

Raynell: Troy'un Alberta ile birlikteliğinden olan kızıdır. Annesi Alberta'nın ölümü üzerine Rose tarafından büyütülmektedir. Raynell'in doğumu, ailede büyük bir kırılma noktası oluşturmuş, Troy'un evlilik dışı ilişkisi hem Rose'un hem de Cory'nin yaşamında duygusal etkiler yaratmıştır. Ancak Rose'un Raynell'e annelik yapma kararı, Satir'in şefkat, özdeğer ve koşulsuz kabul ilkeleriyle değerlendirilebilir.

Bulgular

Bu bölümde Virginia Satir aile terapisi yaklaşımında önemli olan 'aile haritası', ve 'aile yaşam kronolojisi' kavramlarının film bağlamında değerlendirilmesi ve film sahnelerinin aile yaşam terapisi kavramları ile eşleştirilmesi sonucu elde edilen bulgular yer almaktadır.

Aile Haritası

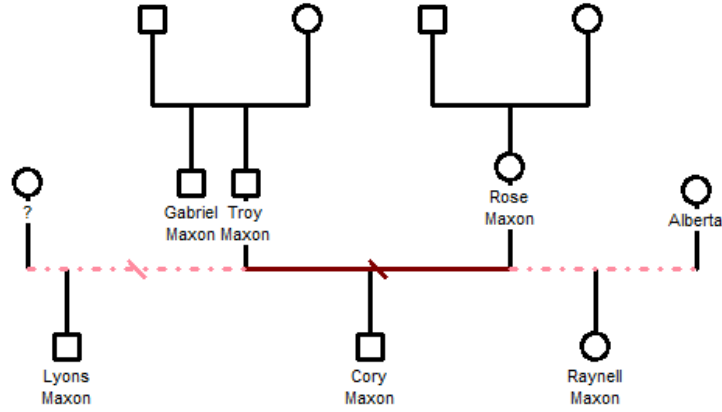
Satir'in değişim sürecine yönelik en bilinen terapötik yaklaşımlarından biri olan aile yeniden yapılandırılmalarında önemli bir yer tutmaktadır. Satir modeli köken aile çalışmasına büyük önem verir. Yıllar içinde yaşanan en büyük değişim, aile haritasının (genogram) yetişkin akranlar olarak ebeveynlerle bağlantı kurmanın bir yolu olarak kullanılmasından, köken ailedeki içsel deneyimin olumsuz etkilerinin çözülmesi ve köken aileden edinilen kaynakların kazanılmasına doğru olmuştur (Banmen, 2002).

Filmde ana karakterler olan Troy ve Rose'un kök ailesinden sadece Troy'un kardeşi Gabriel canlandırılmaktadır. Onun dışında kök ailelerden bir karakter yer almamaktadır. Diyaloglardan yola çıkarak Troy'un 11 kardeş oldukları bilgisine ulaşılmıştır. Rose içinse birçok kardeşi olduğu, fakat anne ve babaları farklı olan kardeşlerinden dolayı birbirlerine senin annen/baban şeklinde hitap etmek zorunda kaldıkları bilgisine ulaşılmıştır. Sahnelerde geçen diyaloglar dışında bu ikilinin kök ailesindeki bireyler ve ilişkileri hakkında pek fazla bilgi yoktur. Bu sebeple aile haritası daha çok ikinci ve üçüncü kuşak odaklı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Aile haritasında Troy'un 10 kardeşinden bildiğimiz tek kardeşi olan Gabriel'e, ismini bilmediğimiz ilk birlikteliğinden olan ilk çocuğu Lyons'a, eşi Rose ve oğulları Cory'e, ilişki yaşadığı Alberta ve bu ilişkiden doğan kızı Raynell'e yer verilmiştir. Oluşturulan "Aile Haritası" Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1

Aile Haritası

Aile Yaşam Kronolojisi

Aile yaşam kronolojisi ise ailenin geçmiş yaşantıları ele alınır. Bu teknik, aile yapısını sağlıklı bir şekilde değerlendirmek amacıyla ailenin özgeçmişini öğrenmemizi sağlar. Satir’in terapi oturumlarında kullandığı bir diğer teknik etkilene tekerleğidir. Etkilene tekerleğinde bireyin bilişsel, duygusal ve fiziksel olarak etkilendiği insanlar belirlenmeye çalışılır (Satir vd., 1991).

Yaşam kronolojisi yukarıdaki bilgiler ışığında ana karakterlerden Troy için oluşturulmaya çalışılmıştır. Filmde değinilen olaylarla ilgili edinilen bilgiler kısıtlıdır. Filmde ana karakterlerden olan Troy’un, edinilen bilgilere göre oluşturulan aile yaşam kronolojisi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

<i>Troy’un Yaşam Kronolojisi</i>	
Doğum	1904
Annesinin Evi Terk Edişi	1912
Aile Evinden Ayrılma	1918
Çocuk Sahibi Olma	1923
Cinayet Suçundan Hapse Girme	-
Rose ile Evlenme	-
İş Sahibi Olma	-
Cory’nin Doğumu	1940
Dünya Savaşı	1944
Gabriel’in Gaziliği	-
İşinde Terfi Alma	-
Alberta’dan Çocuk Sahibi Olma	-
Rose ile Birlikte Bozulma	-
Vefat	-

Fences (Çitler) filmine ait Tablo 3'te uzlaşıya varılan sahneler, sahnelerin filmde gösterim dakikaları ve eşleştirilen aile terapisine ait kavramlar yer almaktadır. Sahneler ile eşleştirilen kavramların açıklaması her biri ayrı başlık olacak şekilde yapılmıştır. Ardından bu kavramların filmdeki yansımalar değerlendirilmektedir. İnceleme sonucunda ulaşılan bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3*Sahnelerin Virginia Satir Aile Terapisi Kavramları ile Açıklanması*

No	İçerik	Süreler	Kavramlar
1	Troy'un Rose ile Cory hakkında konuşması	8:00-9:00	Kendilik değeri, düşük öz benlik
2	Troy'un Lyons'a borç vermek istememesi	16:45-17:32	Suçlayıcı aile içi iletişim
3	Troy'un Lyons hakkındaki düşüncelerini söylemesi	17:55-19:15	Suçlayıcı aile içi iletişim, kendilik değeri
4	Rose'un ikili arasındaki dengeyi bulması	19:18-20:20	Aşırı mantıklı iletişim stili
5	Troy'un Cory hakkında eleştirel konuşması	24:03-25:03	Ailede sorunun odaklandığı kişi
6	Gabriel'in durumuna Troy'un üzülmesi	28:30-30:10	Aile içi duygusal yaşantılar
7	Troy ve Rose'un Gabriel hakkında konuşmaları	30:14-32:30	Aile dengesi, instrapsişik sistem
8	Rose'un Cory'den duygularını saklaması	32:35-33:30	Uygun olmayan/sağlıksız iletişim, mesajların çelişmesi
9	Troy'un Cory ile çit yapımında aralarında gerginlik yaşanması	34:50-40:35	Suçlayıcı aile içi iletişim, ailede kuralların katı oluşu
10	Cory'nin babasını alttan alması	40:40-42:40	Altan alan kişi, kendilik değeri
11	Rose'un Troy'a Cory için müdahalesi	42:55-45:08	Ailede özgüven, suçlayıcı ve aşırı mantıklı iletişim stili
12	Rose'un Troy ve Lyons arasındaki olayı çözmesi	48:38-49:38	Aşırı mantıklı iletişim stili
13	Troy'un kök ailesi hakkında konuşmaları	53:07-55:00	Aile işlevselliği, ailede kuralların nesiller arası geçişi
14	Troy'un kök ailesi hakkında konuşmaları	56:55-1:00:10	Aile dengesi
15	Troy'un Lyons'un davetini reddetmesi	1:00:50-1:01:18	Aile kuralları
16	Cory'nin babası ile yüzleşmesi	1:02:09-1:04:43	Ailede özgüven, suçlayıcı iletişim, aile yapısı (sorunlu aile)
17	Troy'un Rose'a baba olacağını açıklaması	1:13:13-1:17:33	Aile dengesi, ilgisiz/dağınık iletişim
18	Rose'un Troy ile aldatma hakkında yüzleşmesi	1:17:50-1:23:30	Kendilik değeri, aile içi duygusal yaşantılar

19	Alberta’nın doğum haberinin alınması	1:30:56-1:34:07	Aile dengesi
20	Troy’un Alberta’nın ölüm haberiyle başa çıkma stili	1:34:17-1:36:10	Aile işlevselliği
21	Troy’un bebeğe bakması için Rose ile konuşması	1:36:42-1:41:30	Yalvarıcı iletişim stili
22	Cory’nin babası ile karşılaşmaktan kaçınması	1:41:35-1:42:00	İnstrapsişik sistem, aile işlevselliği
23	Troy’un Cory’i evden kovması	1:47:10-1:53:00	Suçlayıcı iletişim, aile işlevselliği
24	Cory’nin cenazeye katılmayı kabul etmesi	2:01:45-2:07:47	Olgunlaşma süreci

Satir Aile Terapisi’nin Temel Kavramları

Ailede Özgüven

Satir (2016)’e göre aile üyelerinin her birinde özgüven oluşturulması gerekliliği, kuramın temel öğelerinden biridir. Özgüven sorunu yaşayan bir kişi, eş seçiminde de kendisi gibi özgüveni düşük olan bir eş seçme eğiliminde olacaktır. Bu şekilde bir araya gelen eşler, birbirlerinden büyük beklentiler içerisine girebilirler. Bu durum ileride eşler arasında özgüven düşüklüğüne bağlı olarak hayal kırıklığı yaşanma olasılığını artıracaktır (Satir, 2017). Eşler birbirleriyle ilgili yaşadıkları bu hayal kırıklıklarını bu kez de çocukları üzerinden telafi etme yoluna giderek kendi değerlerini elde etmeye çalışırlar. Kendi üzerinde anne-babası tarafından beklenti baskısı altına alındığını gören çocuk, kendi özgüvenini oluşturmak için yine anne-babasının onayına gereksinim duymaktadır. Bu durumda çocuğun büyük bir çelişki içine girmesi olasıdır. Çocuk böyle bir durum karşısında yaşadığı çelişkiyi ortadan kaldırmak için anne-babasını reddetme eğiliminde olabilmektedir. Kendilik değeri bireyin kendine karşı verdiği değer, duyduğu saygı ve güvenle ilişkilendirilebilir. Kendilik değeri, bireyin kendini biricik olarak algılamasıdır. Çocuklarından aşırı beklentiye giren özgüveni düşük ebeveynler, çocukları aracılığıyla başkaları tarafından onaylanmak istemektedir. Bu durumda çocuk, anne-baba tarafından olduğu gibi kabul edilmediği için çelişki yaşamakta ve psikolojik olarak anne-babayı reddetme eğiliminde olabilmektedir (Satir, 2016).

Filmde 1 numaralı 8:00-9:00 dakikalardaki sahnede Troy, oğlu Cory hakkında Bono’ya şikâyetlenmektedir ve bu diyaloga Rose müdahil olarak oğlunu savunmaktadır. Rose, Cory’nin spor yeteneğinden bahsetmekte ve onun okulun futbol takımına girdiğinden bahsederken, Troy kendi spor geçmişinden bahsetmekte ve onun ilerlemesine beyaz adamlar tarafından izin verilmeyeceğini öne sürmekte ve araba tamircisi olarak işe girmesinin gerekçesini sunmaktadır. Troy’un sahip olduğu bu tutum, onun spor geçmişinde toplumsal engeller sebebiyle yaşadığı başarısızlık deneyimlerinin onun özdeğer algısını etkilediği ve bu algının da Cory’nin seçimleri üzerinde yönlendirici ve denetleyici etkisi olduğu söylenebilir. Yine Satir modeline göre bu tarz ebeyenliklerin de çocuğun özdeğer algısı üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir. 11 numaralı 42:55-45:08 dakikalardaki sahnede, Cory babasına “Beni niye hiç sevemedin?” diye sormaktadır ve babasının verdiği cevaplar karşısında kendilik değeri etkilenmektedir. 16 numaralı 1:02:09-1:04:43 da-

kikalarındaki sahnede, Troy'un Cory'den habersiz onun üniversiteden aldığı futbol bursunu reddeder. Futbol okulu ile ilişkisini kesmesi sonucu baba-oğul yüzleşmektedirler. Hayatına müdahale edilmesi ve babasının bu tarz suçlayıcı konuşmalarının Cory'nin kendilik değeri üzerinde olumsuz etkiler yarattığı söylenebilir.

Aile İçi İletişim

Satir, ailenin iletişim kurma biçiminin, üyelerin özdeğer duygularını yansıttığını ileri sürer. İşlevsel olmayan iletişim, işlevsel olmayan bir aile sistemini işaret eder. Satir, insanların stresli durumlarda kullandıkları dört farklı iletişim stili olduğunu ifade etmiştir. (Bulut Ateş vd, 2019). Bu iletişim stilleri 'alttan alıcı, suçlayıcı, aşırı mantıkçı, ilgisiz' iletişim stilleridir.

Troy'un suçlayıcı iletişim stili kullandığı birçok sahne bulunmaktadır. 2 numaralı 16:45-17:32 dakikalardaki sahnede Troy, oğlu Lyons'u borç istediği ve çalışmadığı için suçlayıcı iletişim stilini kullanmaktadır. Troy'un oğlu Lyons'a yönelik yaklaşımı, onun çalışmaması ve maddi destek istemesi üzerinden suçlayıcı bir iletişim biçimiyle gerçekleşmektedir. 9 numaralı 34:50-40:35 dakikalardaki sahnede Cory, "Baba, futbol bursu kazandım!" derken "Futbol mu? Saçmalık! İş bulman gerekiyor, gerçek bir iş." diyerek cevap vermektedir. Sahnenin devamında futbol okuluna devam edebilmek için marketteki işinden ayrıldığını söylediğinde aralarında gerginlik yaşanmaktadır ve Troy suçlayıcı iletişim stilini kullanmaktadır. Cory'nin futbol bursu kazandığını söylemesine karşın Troy'un bu başarıyı küçümsemesi ve geçerli bir kariyer basamağı olarak görmemesi suçlayıcı stilin devamı niteliğindedir. Bu iletişim biçimi, Troy'un ebeveynlik rolünü otorite üzerinden tanımlamasıyla ilişkilendirilebilir. Troy'un bu sahnede otoritesinin sarsıldığını hissettiği, yönlendirici ve denetleyici ebeveynlik tarzını sürdürmekte zorlandığı için suçlayıcı iletişim stiline başvurduğu söylenebilir. Bu sahne ve suçlayıcı iletişim stili ile ilgili olarak geçmiş dakikalarda Troy ve Rose'un Cory hakkında konuştukları bir sahnede Troy "Ben çalıştım, ben başardım, o da böyle yapmalı" ifadelerini kullanmaktadır. Cory ve onun spor başarısını kabul etmemektedir. Rose ise "Çocuk iyi bir şey yapıyor, neden desteklemiyorsun?" diyerek Troy'u derin bir soru ile baş başa bırakmaktadır. Kendi geçmiş olumsuz deneyimleri onun oğlunun başarısını göz ardı etmesine ve suçlayıcı iletişim stiline başvurmasına neden olduğu söylenebilir.

11 numaralı 42:55-45:08 dakikalardaki sahnede Rose oğlunu savunduğunda; 16 numaralı 1:02:09-1:04:43 dakikalardaki sahnede Cory ile futbol okulundan ilişkisini kestiği için yüzleştiklerinde Troy kendi deneyimlerini mutlak doğru olarak kabul etmektedir. Cory'nin duygularını, isteklerini ve potansiyelini göz ardı etmektedir. Cory ise yatıştırıcı pozisyonudadır ve babasının otoritesine karşı çıkmakta zorlanmaktadır. Cory ile yaşadığı çatışmalarda Troy'un deneyimlerini mutlak doğrular olarak sunması, alternatif görüşleri dışlaması ve empatik yaklaşım sergilememesi suçlayıcı stilin belirgin örneklerindendir. Ve 23 numaralı 1:47:10-1:53:00 dakikalardaki sahnede de Troy Cory'i evden kovarken suçlayıcı iletişim stilini kullanmaktadır. Bu sahnede başlangıçta ikili arasında normal bir diyalog yaşanırken Troy'un tartışmayı sürdürmesi ile olay büyümektedir. Artık kendisini yetişkin olarak Cory, yaşanan tartışma sonucu duygularını dile getirmek ve babasıyla yüzleşmek istemektedir. Tartışma sonucunda Troy, oğlu Cory'i evden kovmaktadır. Troy'un kendi özdeğerini korumak amacıyla başkasını kontrol etmeye çalıştığı söylenebilir. Troy ilk başta duygusal olarak kendisi ile yüzleşmek isteyen Cory'nin kabul arayışına cevap vermemiş ve tartışmayı sürdürmüştür. Onun duygularını ifade etmesine engel olmuş ve onu bastırmaya çalışmıştır. Bu durumun ikili arasındaki duygusal mesafeyi tetiklediği söylenebilir.

Rose ise filmde aşırı mantıklı iletişim stilini kullanmaktadır. 4 numaralı 19:18-20:20 dakikalardaki sahnede Lyons babasından borç istediği için suçlayıcı iletişim stili kullanan Troy’a karşı aşırı mantıklı iletişim stilini kullanan Rose ikilinin durumu büyümeden çözmektedir. Troy’un suçlayıcı stiline karşın Rose’un çözüm odaklı yaklaşımı ve baba-oğul arasında arabulucu rolünü üstlenmesi aşırı mantıklı stilin bir örneğidir. 11 numaralı 42:55-45:08 dakikalardaki sahnede ise Cory ile Troy’un arasındaki futbol tartışması devam etmektedir. Troy, yine kendi geçmişini temel alarak Cory’yi eleştirmektedir. Rose ve Troy arasında Cory nedeniyle yaşanan tartışmalarında Troy’un suçlayıcı iletişim stiline karşın aşırı mantıklı iletişim stilini kullanmaktadır. 12 numaralı 48:38-49:38 dakikalardaki sahnede Lyons babasından aldığı borcu geri vermek istediğinde reddedilmekte ve Rose durumu çözmektedir. Lyons’un borcu geri ödeme çabası karşısında Troy’un reddedici yaklaşımını yumuşatmaya çalışan Rose, aşırı mantıklı stil ile çatışmayı kontrol altına almayı hedeflemektedir.

Cory ise filmde babasına karşın alttan alan iletişim stili kullanmaktadır. 10 numaralı 40:40-42:40 dakikalardaki sahnede babasının suçlayıcı iletişim stili ve katı tavrına karşın dediklerini yapmaya devam etmektedir. Babasının baskın, otoriter ve suçlayıcı tutumuna karşın kendini net olarak ifade edememekte, kendi duygu ve düşüncelerini bastırmaktadır. Cory’nin bu babası ile iletişimde bu iletişim stiline sahip olması onun özdeğer algısından etkilendiği söylenebilir.

Gabriel ise zihinsel engeli olmasından kaynaklı filmde genellikle ilgisiz/dağınık iletişim stilini kullanmaktadır. 17 numaralı 1:13:13-1:17:33 dakikalardaki sahnede Troy’un, Rose’a evlilik dışı ilişkisini açıklaması esnasında Gabriel’in sahneye girerek bambaşka bir nesne hakkında konuşması, olay bağlamıyla tamamen ilgisiz bir tepki sunar. Gabriel’in zihinsel yetersizliği bu iletişim stilinin belirgin nedenidir.

Aile Dengesi

Satir için ailede dengenin sağlanması oldukça önemlidir. Satir’e göre aile üyeleri, aile içinde gösterdikleri davranış biçimleri ve ilişki örüntüleri aracılığı ile ailede dengenin oluşmasını sağlar. Aile zaman zaman denge durumundan dengenin bozulduğu duruma geçebilir. Bozulan dengenin yeniden sağlanması, aile içinde geçerli olan iletişim biçimleri, davranış kalıpları ve aile içi kurallar gibi bileşenlerin işlevsel olması ile olanaklıdır (Satir, 2016).

Filmde aile dengesinde bozulmaya yol açan birçok sahne yer almaktadır. 7 numaralı 30:14-32:30 dakikalardaki sahnede Troy ve Rose, Troy’un kardeşi Gabriel’in zihinsel engeli ve geçirdiği travmatik beyin hasarı sonrası ortaya çıkan durumunun aile üzerindeki etkisini, özellikle de Troy üzerindeki konuşmaktadırlar. Troy’un bu durumdan daha fazla etkilenmesi onun bu durumun aynı zamanda duygusal yükünü de taşıyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Abisine verilen tazminatı kullanmıştır ve bunun yarattığı suçluluk duygusunun etkisi olabilir. 14 numaralı 56:55-1:00:10 dakikalardaki sahnede Troy, Bono ve Lyons ile sohbetinde kök ailesinden bahsetmektedir. Annesinin onları 8 yaşındayken terk ettiğini anlattığı sahnede Troy’un kök ailesinde dengenin bozulmasından söz edilebilir. Troy’un annesinin evi terk ettiğini ve babasının otoriter, şiddet eğilimli biri olduğunu anlattığı bu sahne, onun aile dengesi bozulduktan sonra kök ailesinin tekrar denge durumunu geçemediğini göstermektedir. Devamında Troy babasının başkası ile evlendiğini, çocuklarıyla ilgilenmediği ve neticesinde de evden kaçıp başka bir şehre geldiğini daha sonra ise hırsızlık ve cinayet suçlarından hapiste kaldığını söylemektedir. 10 kardeşi olan Troy hiçbir kardeşiyle de iletişimde olmadığını belirtmektedir. Aile dengesi annenin evi terk etmesi bozulduğu ve tekrar denge

durumuna geçemeyen ailenin dağıldığı söylenebilir. Bu sahnede edinilen bilgilere göre Troy'un ebeveynlik stiline de kendi kök ailesindeki yaşantılarından etkilendiği söylenebilir. 17 numaralı 1:13:13-1:17:33 dakikalardaki sahnede ise Troy, Rose'a başkasından çocuğu olacağını söylemektedir. Troy, "Bir çocuğum olacak." dediğinde Rose, "*Neden, neden bana bunu yaptın?*" diyerek şaşkınlığını ve acısını ifade etmektedir. Filmde aile dengesinin bozulmasının etkileri bu sahneden sonra uzun süreler boyunca yansıtılmaktadır. Troy evden uzaklaşmış, Rose ile iletişimleri kesilmiştir. Bu sahne, ailede güvene dayalı işleyişin zedelenildiğini, duygusal bağlılığın zarar gördüğünü göstermektedir. Dengenin yeniden sağlanabilmesinin Troy ve Rose için zor olduğu söylenebilir. 20 numaralı 1:34:17-1:36:10 dakikalardaki sahnede Rose, Troy'a evlilik dışı ilişkiden olan çocuğun annesi Alberta'nın doğum sırasında öldüğü haberini vermektedir. Bu sahne, sadece bireysel bir kaybı değil, aynı zamanda ailenin yeni bir gerçekle yüzleşmesine sebep olmaktadır. Troy bu haberi kabullenmekte güçlük çekmekte, tüm bu yaşananlarla başa çıkmakta zorlanmaktadır. Troy'un annesiz bir çocuğu büyütmek durumunda kalması, Alberta'nın yokluğu ve Rose ile Cory'nin tüm bunlara en yakından şahit olmasının aile dengesinin daha da bozulmasına hizmet ettiği söylenebilir. Bu sahne, Satir'in tanımladığı aile sisteminde ani değişim ve kayıpların dengeyi yeniden tanımlanmasını gerektirdiği bir örnektir. Rose'un, Troy'un bu çocuğuna bakım vermeyi kabul etmesi ise aile sisteminde yeni bir dengeyi kurulabilmesine yönelik bir davranış olarak ele alınabilir.

Aile İçi Duygusal Yaşantılar

Sıcaklığın olmadığı bu ailelerde bireyler birbirinden kaçmakta, iş ve ev dışı ortamlarda kendileri ile uğraşmaktadırlar. Satir'e göre sağlıklı aile yaşamında ise üyeler his ve sevgilerini açık ve karşılıklı bir şekilde paylaşılmalıdır (Nazlı, 2020).

6 numaralı 28:30-30:10 dakikalardaki sahnede Troy zihinsel engelli abisi Gabriel'in durumuna, sokakta maruz kaldığı alaycı bakışlara şahit olmaktadır. Bu durum karşısında Troy, üzüntü, kızgınlık, öfke ve abisine karşı mahcubiyet yaşamaktadır. Bu duygularını ifade etmekte zorlanmaktadır ve bastırmaktadır. Sahnenin devamında bastırdığı duyguların davranışlarına yansımaları olarak ilk etapta Rose ile sakin bir konuşma gerçekleştirmekte daha sonrasında çıkarken kapıyı sertçe çarpıp gitmektedir. Açıkça ifade edilmeyen ve yüzleşilmeyen duyguların Troy'un davranışlarına olumsuz olarak yansıdığı söylenebilir. 18 numaralı 1:17:50-1:23:30 dakikalardaki sahnede Rose, Troy'un onu aldattığını öğrendikten sonra yoğun duygular yaşamakta ve Troy ile yüzleşmektedir. Şaşkınlığının ardından derin bir öfke ve kırgınlık yaşadığı söylenebilir. Troy'un aksine Rose duygularını açık ve doğrudan ifade etmektedir. Onun hislerini bastırmadan doğrudan olayın ardından ifade etmesi aile içi duygusal yaşantıların açık bir şekilde yaşanmasına örnek olarak gösterilebilir. Troy ise Rose gibi duyguların ifadesinde açık bir tutum sergilemediği için yüzleşmenin tek taraflı yaşandığı dolayısıyla gerilim yarattığı ve bunun aile dengesinin tekrar sağlanamamasında etkili olduğu söylenebilir.

Ailede Sorunun Odaklandığı Kişi

Satir, semptom gösteren aile bireylerini hasta, diğerlerinden farklı, suçlu gibi ifadeler yerine; aile sistem perspektifinde olduğu gibi 'ailede sorunun odaklandığı kişi' olarak tanımlamaktadır. Bu kişi, aile içi ilişkiden en çok yara alan ve ilişkideki olumsuzluklardan en çok etkilenen bireydir (Nazlı, 2020).

Troy ailede sorun olarak Cory'i görmektedir. Onu sorumluluklarını yerine getirmemekle suçlamakta

ve başardıklarından hoşnut olmamaktadır. 5 numaralı 24:03-25:03 dakikalardaki sahnede Rose ile konuşurken Cory’nin yokluğunu fark etmekte ve onu sorumluluklarını yerine getirmediği için suçlamaktadır. Onun Cory’i ailenin sorumsuz bireyi olarak değerlendirdiği söylenebilir. Onun Cory’e yönelik bu tutumunun problem çocuk olarak algılanmasına yol açtığı söylenebilir. Bu durumun Troy’un çözüme ulaşmamış duygusal ihtiyaçlarının, başarısız deneyimlerinin, gerçekleşmemiş beklentilerinin bir yansıması olarak Cory’de ortaya çıktığı söylenebilir. Onun Cory’e yönelik bu tutumunun problem çocuk olarak algılanmasına yol açtığı söylenebilir. Cory’nin yaşadığı bu durumun onun özdeğer algısını zedeleyici nitelikte olduğu söylenebilir.

Ailenin İşlevselliği

İşlevsel ilişki tarzına sahip aileler, gerçekçi değerlendirmeler çerçevesinde soruna yaklaşır ve farklı çözüm yolları üretebilir. İşlevsel olmayan ilişki tarzında ise bireylerin özgüveni düşüktür; karşı tarafa güvensizlik vardır ve aile üyeleri ulaşılması zor hayaller peşinde koşarak enerjilerini tüketirler (Nazlı, 2020).

13 numaralı 53:07-55:00 dakikalardaki sahnede Troy annesinin onları terk ettiğini söylediği sahneden sonra yaşamlarına nasıl devam ettiklerini anlatmakta ve zorlandıklarından bahsetmektedir. Kardeşler olarak birbirlerinden koptuklarını ve babasıyla olan geçimsiz ilişkisinden bahsetmektedir. Troy’un kök ailesinden aktardıkları, kök ailesinin işlevsel yapıda olmadığını göstermektedir. Ailenin işlevsel olarak çözüme yönelemediğini söylenebilir. Aile üyeleri zor yaşam olayları karşısında çözüm üretememiş, aralarındaki bağ zarar görmüştür. Troy’un şimdiki ailesinde de benzer işlevselliklerinin yaşanması, bu örüntünün devam etmesi onun kök ailesinden etkilenmesinden dolayı olabilir.

20 numaralı 1:34:17-1:36:10 dakikalardaki sahnede Troy, Alberta’nın ölüm haberini aldıktan sonra Rose ile tartışmakta ve işlevsel çözüme yönelememektedir. Sahnede yaşanan diyaloglar Troy ve Rose arasındaki kopukluğun devam ettiğini, duyguların ifadesinin olmadığı, çözüme yönelmekte zorluk çekildiğini göstermektedir. İşlevsel olmayan bu örüntüde ikili arasındaki paylaşımların yüzeysel kalmasının aralarındaki mesafeyi artırdığı söylenebilir. 22 numaralı 1:41:35-1:42:00 dakikalardaki sahnede Cory, olanlardan sonra babasıyla karşılaşmak istememekte ve sokağın başından babasının geldiğini görünce yüz yüze gelmekten kaçınmaktadır. Cory’nin başa çıkma stratejisi kaçınmadır. İşlevsel ailelerde çocukların ebeveynleri ile duygu ve düşüncelerini paylaşmakta daha açık oldukları söylenebilir. Burada Cory’nin bu tutumu işlevsel olmayan aile örüntüsünü göstermektedir. 23 numaralı 1:47:10-1:53:00 dakikalardaki sahnede Cory ve babası tartışmakta, Troy oğluna karşı şiddet uygulamaktadır. Tüm bunların sonunda da oğlunu evden kovmaktadır. İkili arasındaki çatışma fiziksel çatışmaya dönüşmüş, çözüm empatik bir iletişimde aranmamıştır. Cory’nin duygusal ihtiyaçlarının sağlanmadığı ve idealindeki baba figüründen yoksun olmasının bu durumun tetikleyicisi olduğu söylenebilir. Bu sahne onların durumu işlevsel ve yapıcı bir şekilde ele alamadıklarını göstermektedir.

Aile Sistemi

Satir, aileyi ‘kapalı’ ve ‘açık’ olmak üzere iki farklı sisteme ayırır. Bu iki sistem arasındaki temel fark, dış dünyadaki değişimler karşısında aile üyelerinin gösterdiği tepkilerden kaynaklanır. Kapalı sistemin geçerli olduğu ailelerde değişim istenen bir durum değildir ve değişime karşı direnç vardır. Bu ailelerde

kurallar belirsizdir ve duruma göre değişen, birbiriyle çelişen uygulamalar görülebilir. Kurallar katıdır ve esneklik payı yoktur. Açık sistemin bulunduğu ailelerde ise kurallar ortak akılla belirlenir. Aile değişime açık, esnek ve uyumludur. Bu uyum üyeler arasındaki ilişkilere de yansır (Satir, 2016).

Satir, iki tür aile yapısı olduğunu savunur. Bunlardan biri eğitici aile yapısı, diğeri sorunlu aile yapısıdır. Eğitici aile yapısında aile bireyleri bulundukları aileye sahip olmaktan mutluluk duyarlar. Sorunlu aile yapısında ise aile bireyleri kendilerini hep mahkûm hissederler. Bu ailelerde bireylerin birbirlerine sevgilerini ve değerini ifade edip ortaya koyacak açıklığa sahip olmadıklarını görmüştür (Satir, 2017).

Sorunlu ailelerde aile bireylerinin beden dili, yüz ifadeleri, duruşları, yaşama sorununu dillendiren bir ipucudur. Aile bireylerinin üzerinde sahte bir maske vardır. Konuşma sesi yüksek ya da az duyulur. Ebeveynler çocuklarına sürekli yeni direktifler de bulunurlar. Çocuklarının hayatlarını devamlı yönettikleri ve eleştirdikleri bir yaklaşım içerisinde dirler (Tekneci ve Bragg, 2014).

16 numaralı 1:02:09-1:04:43 dakikalardaki sahnede sorunlu yapısını görülmektedir. Bu sahnede Troy, Cory'nin haberi olmadan onun adına karar vererek futbol okulundan almıştır. Troy'un Cory'nin bilgisi olmadan bu eylemi gerçekleştirmesi kapalı ve işlevsiz aile sistemini göstermektedir. Bunu duyan Cory, sinirle eve gelmiş ve babasına bağırılmaktadır. Troy da Cory'e karşı sert davranmaktadır. Bu sahnede Troy'un emir verici ve otoriter tavrı ile Cory'nin öfke ve çaresizlik duyguları yansıtılmaktadır. Bireyler arasında duyguların ifadesinin kısıtlı olduğu, açık iletişimin olmadığı ve çocukların tercih haklarının yok sayıldığı bu ortamda sorunlu aile yapısının izlerinin olduğu söylenebilir. Burada Troy Cory'nin yaşamını yönetmek istemektedir.

İntrapsişik Sistem

İntrapsişik sistem, insan deneyimini kavramsallaştırmanın ve çoğu insan deneyiminin aslında içsel olduğunu kabul etmenin bir yoludur. İçsel deneyimin bileşenleri çok etkileşimli ve sistemiktir. Bir alandaki değişiklikler genellikle diğer alanlarda da bazı değişikliklere neden olur (Banmen, 2002). Satir modelinde benliğin temelinde yükselen bu içsel deneyimler 6 farklı katman ya da seviye ile ifade edilir: Özlemler, beklentiler, algılar, duygular, baş etme ve davranış (Satir vd., 1991). Bu deneyimler ve duyguların davranışlarımıza etkisi bir buzdağı metaforu ile gösterilmektedir. Danışanın içsel deneyimi kişinin duyguları, algıları, beklentileri ve özlemleri ile keşfedilebilir. Satir modeli açısından, hedeflerin davranış, duygular, duyguların etkileri, algılar, beklentiler ve özlemlerdeki değişiklikleri içermesi gerekir. Yani hedefler buzdağı metaforunun her parçasını içermelidir (Banmen, 2002).

7 numaralı 30:14-32:30 dakikalardaki sahnede Troy ve Rose, Gabriel'in durumu hakkında olanları konuşmaktadırlar. Bu sahnede Troy için intrapsişik sistemde duygular ve baş etme katmanından söz edilebilir. Troy, Gabriel'in akıl sağlığı nedeniyle yaşadığı kayıpla ilgili üzüntü, pişmanlık ve suçluluk duygusu yaşamaktadır. Bu duygular, intrapsişik sistemin duygular katmanında yer almaktadır. Troy, bu duygularla doğrudan yüzleşmek yerine, bu durumu öfke ve kaçınma gibi baş etme davranışları ile yönetmeye çalışmaktadır. Konuşmayı sonlandırarak ortamdan uzaklaşması, duygularını bastırarak kontrol altına alma çabasının uzantısı olarak görülebilir. Aynı zamanda yaşadığı ve ifade edemediği öfkesini de kapıyı sertçe çarparak davranışlarına yansıtmaktadır. Bunun da Troy için intrapsişik sistemdeki baş etme katmanını gösterdiği söylenebilir. 22 numaralı 1:41:35-1:42:00 dakikalardaki sahnede Cory'nin babası ile karşılaşmaktan

kaçınması ise onun intrapsişik sisteminde baş etme katmanının bir örneği olarak değerlendirilebilir. Cory’nin bu davranışının babasına dair reddedilme ve değer görmeme deneyimlerinden etkilendiği ve yüzleşmekten kaçındığını söylenebilir.

Uygun Olmayan/Sağlıksız İletişim ve Mesajların Çelişmesi

Satir üç iletişim düzeyi tanımlamaktadır ki bunlar: Anlam düzeyi (sözel iletişim/kelimeler, anlamları), çağrışım düzeyi (vücut ve ses iletişimi) ve çevre düzeyi (iletişimin gerçekleştiği yer ve zaman). Bunların dışında iki iletişim şekli daha vardır: (a) Uygun iletişim: Söz, vücut ve çevre birbirine uygundur, (b) Uygun olmayan iletişim: Söz, vücut ve çevre birbirine uygun değildir (Fışıloğlu ve Durak 2007). Sözel ve sözel olmayan iletişim arasında tutarsızlıklar, iki mesaj birden verilmesine sebep olmaktadır. Kelimeler ve vücut başka bir şey söylemektedir. Bu çifte mesajlar kişinin özdeğer algısı düşükse, karşıdaki kişinin duygularını incitmekten korkuyorsa, zorla bir şeyi kabul ettirmek istemiyorsa ortaya çıkmaktadır (Satir,2017).

8 numaralı 32:35-33:30 dakikalardaki sahnede üzgün olan Rose, oğlunun geldiğini görünce duygularını gizlemekte, onun “İyi misin?” sorularına karşı geçiştirerek yanıt vermektedir. Rose duygularını bastırarak, geçiştirici kısa yanıtlar vermektedir. Sözel olarak “iyiyim” mesajını verirken, beden dili (yüz ifadesi, göz teması kurmaktan kaçınma, duruşu), verdiği mesajla örtüşmemektedir. Bu tür ifade edilmeyen duyguların ve uygun olmayan iletişim biçimlerinin duygusal yakınlıklarını zedelediği söylenebilir.

Ailede Kurallar

Satir aile kuralları kavramını ailedeki patolojiyi ifade etmek için kullanmış ve aile kurallarının nesiller arası aktarıldığını savunmuştur. Aile kuralları ailenin, bireyin sonsuz sayıda davranışını etkileyebilir. Bu davranışlara, iletişim örüntüleri- stilleri, bilgi paylaşımı, aile rutinleri, kariyer seçimleri, duygusal kurallar örnek gösterilebilir (Bulut Ateş vd., 2019).

9 numaralı 34:50-40:35 dakikalardaki sahnede Troy ve Cory’nin bahçede birlikte çit yaptıkları, Troy’un Cory’e karşı emredici, katı ve denetleyici bir iletişim tarzı benimsediği görülmektedir. Troy, oğlunu dinlemektense onun üzerinde kontrol kurmak istemektedir. Aralarında yaşanan tartışmada Cory’nin fikir belirtme çabaları babası tarafından bastırılmaktadır. Bu durumun, ailedeki kuralların katı ve değişime kapalı olduğunu gösterdiği söylenebilir.

13 numaralı 53:07-55:00 dakikalardaki sahnede Troy’un kendi babasından bahsettiği bu sahnede, geçmişte babasının ona karşı otoriter, baskıcı ve sevgisiz tutumlarını belirtmektedir. Troy, çocukken bu kurallarla yaşadığını ifade ederken, aynı kural sistemini oğlu Cory’e aktardığı görülmektedir. Bu sahne, aile kurallarının kuşaklar boyunca aktarıldığına örnek olarak değerlendirilebilir.

15 numaralı 1:00:50-1:01:18 dakikalardaki sahnede Lyons, babasını bir caz performansına davet ederek ona duygusal yakınlık göstermeye çalışmaktadır. Bu sahnede Lyons, babasına yakınlık göstermekte, ondan da karşılık beklemektedir. Fakat Troy, kendince bahanelerle bu teklifi reddetmekte ve bu yakınlığa izin vermemektedir. Bu sahne ailedeki kurallara örnek verilebilir. Bu kuralın ailede bireylerin duygusal ihtiyaçlarını bastırmasına sebep olduğu ve aile içinde duygusal yakınlıktan ziyade duygusal kopukluk yaşanmasına sebep olduğu söylenebilir. Troy’un babasından aldığı katı kuralları sürdürmesi, çocuklarıyla ilişkilerinde bu kuralların duygusal engeller yaratması, “görünmez aile kurallarının” etkilerini gösterdiği söylenebilir.

Olgunlaşma Süreci

Satir'e göre olgun bir kişi, diğerleri karşısında kendini açık bir biçimde ifade edebilir. Kendi içinden gelen uyarılara duyarlı olarak, ne düşündüğü ve ne hissettiği ile ilgili konularda içsel bir rahatlığı vardır (Fıfıloğlu, 1996).

Filmin son sahnelerinde Cory, yıllar önce kovularak ayrıldığı eve babasının cenazesi için geri dönmektedir. 24 numaralı 2:01:45-2:07:47 dakikalardaki sahnede Rose ile babası hakkında konuşmalar gerçekleştiren Cory, babası hakkında düşündüklerini annesine açık şekilde bahsetmiştir. Babasına karşı hala öfkeli olan Cory cenazeye katılmak istemediğini ifade etmektedir. Ancak annesinin etkisiyle babasına karşı son görevini yerine getirmektedir. Bu sahnede Cory'nin olgunlaşma sürecine şahit olunmaktadır. Satir modelinde, kayıp ve yas süreçlerinde aile üyelerinin birbirlerine destek olmalarını ve duygularını paylaşmalarını önemli yer tutmaktadır. Bu sahnede Cory'nin yaşadığı içsel çatışma ile nasıl başa çıktığı, Satir'in olgunlaşma tanımıyla örtüşmektedir. Cory, bir yandan öfkesini ve kırgınlığını dile getirirken, diğer yandan aile üyeleriyle kurduğu bağları korumayı da önemsemektedir. Duygularını geçmişte olduğu gibi bastırmadan ifade edebilmesi, kişisel büyümesinin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu sahnede Cory'nin annesiyle kurduğu bağın onun olgunlaşmasına katkıda bulunduğu söylenebilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

İnsancıl ve varoluşçu temelde ilerleyen Satir aile terapisi, bireylerin farkındalıklarını artırmalarına yardımcı olarak kendilerini gerçekleştirmelerini amaçlamaktadır. Satir'e göre (2017), bazı aileler bireysel rahatlığı, bazıları bireysel isyankarlığı, bazıları sorumluluğu, bazıları adaleti öğretir. Her aile dış dünyada nasıl davranılacağına dair bir şeyler öğretir. Film, Satir aile terapisi kapsamında aile içi iletişim, sorunun odaklandığı kişi, ailede denge, ailede özgüven gibi kavramlar için uygun örnekler içermektedir. "Fences" filminin Satir Aile Terapisi perspektifinden analizi, aile içi iletişimin ve dinamiklerin aile bireylerinin yaşantıları üzerindeki etkilerini göstermektedir. Film aracılığı ile aile içi çatışmaların, iletişim engellerinin, iletişim stillerinin başa çıkma stillerini de etkilediği görülmektedir. Troy'un geçmiş yaşantılarının etkisiyle kullandığı savunmacı ve suçlayıcı iletişimi, Rose'un Troy'a karşı sergilediği yatıştırıcı iletişim stili, Cory'nin babası ile olan çatışmalı ilişkisi ve özdeğer algısı, filmin genelinde hissedilen katı aile kuralları, duygusal yaşantıların ve ifadesinin kısıtlılığı, işlevsiz aile ortamı Satir yaklaşımına göre ele alınmıştır.

Troy karakteri üzerinden ele alınan benlik algısı onun çocukluk döneminde göremediği koşulsuz kabul ve onay arayışlarının sonuçsuz kalmasından etkilenmektedir. Babasıyla işlevsiz yapıdaki ilişkisi öz değerini azaltıcı niteliktedir ve öz değer algısının kendi çocuklarına özellikle de Cory'e karşı sert ve eleştirel tutumda olmasına neden olduğu söylenebilir. Satir'e göre (2017), özdeğer kişisel enerji kaynağıdır. Kendi değerimizi bildiğimizde ve kendimizi sevdiğimizde enerjimiz artar. Özdeğer bireyin hem kendisiyle hem de diğerleriyle kurduğu ilişkilere temel oluşturmaktadır bu açıdan Troy'un düşük özdeğer algısının birçok soruna sebep olduğu söylenebilir. Tanımlanan 4 iletişim stili Troy'un çoğunlukla suçlayıcı, Rose'un akılcı, Cory'nin alttan alıcı iletişim sistemini benimsemesi üzerinden somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Alttan alan kişi karşı taraf etkilenmesin; suçlayıcı kişi, kimin güçlü olduğunu anlasınlar; akılcı kişi, tehdide zararsız gözle yaklaşabilirim düşüncesiyle bu yöntemlere başvurabilir (Satir, 2017). Bu iletişim stilleri ve neden oldukları davranış örüntülerinin aile bireyleri arasındaki duygusal mesafeyi tetiklediği söylenebilir. Bu ile-

tişim ve davranış örüntüleri kuşaklar arası aktarımından etkilenmektedir ve bu süreç filmde yansıtılmaktadır. Kurallar, yapılmalı ve yapılmamalı kavramlarıyla ilgilidir. Önemli olan kuralları kimin, hangi araçları kullanarak belirledikleri, kuralların ne işe yaradığı ve çiğnendiklerinde ne olduğudur. Kurallar, birlikte hareket ettikleri diğer bütün etkenlerle beraber insanların birlikte yaşarken gelişip gelişmeyeceklerini belirleyen güçlerdir (Satir, 2017). Maxon ailesinin kurallarının katı oluşu Troy’un kök aile yaşantısından kaynaklandığı söylenebilir. Bireylerin duygusal ihtiyaçlarını göz ardı eden kurallar kişinin gelişiminin önünde bir engeldir ve özdeğerini olumsuz etkileyen bir yapıdır. Troy’un ebeveynlik tarzının, gizil kurallarının Cory’nin öz değerinin bu bağlamda etkilenmesi nesiller arası aktarım sürecini öne çıkarmaktadır. Troy’un bunu kendi ve çocuğu üzerinde yansıttığı değerlendirilebilir.

Bu çalışma Satir Aile Terapisi’nin örneklerle anlaşılması için zemin oluşturabilir. Bu bağlamda aile psikolojik danışmanlığı alanında eğitim alan ve çalışan uzmanlara, psikoloji ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğrencilerine mesleki gelişimlerini artırmak adına film analizi yöntemlerinden yararlanmaları önerilebilir. Filmler diğer yandan hem aile psikolojik danışmanlığı alanında çalışanlara hem de bu alanda öğrenim gören öğrencilere eğlenceli bir öğretim materyali olarak öğretim ortamlarının daha çekici hale getirilmesi sağlayabilir. Film analizleri ile öğrencilerin ve alan çalışanlarının mesleki çalışma motivasyonlarının artmasına katkı sağlanabilir ve kuramsal konular daha anlaşılır ve merak uyandırıcı hale getirilebilir. Bununla birlikte, kuramsal olarak verilen bilgileri danışanlar üzerinde doğrudan uygulama olanağına sahip olmayan öğrenciler için de birer uygulama aracı olabilir. Filmler aracılığıyla psikolojik danışmanların farklı aile tipleri hakkında bilgi edinmeleri sağlanabilir. Bu çalışmada incelenen “Fences” filminin sunduğu aile örüntüleri açısından farklı araştırmacılar tarafından diğer kuramlar (örneğin Bowen, Minuchin, Adler vb.) bağlamında da filmlerin analiz edilmesi, danışman adayları için kuramsal bilgiyi somutlaştırıcı bir araç olabilir.

Kaynakça

- Algan, T. (2016). Aile danışmanlığı uygulaması: Dünü, bugünü ve yarını. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7): 2208-2217.
- Banmen, J. (2002). *The Satir model: Yesterday and today*. *Contemporary Family Therapy*, 24(1): 7-22.
- Bragg, P., Tekneci, P. (2014). *Birey, çift ve aile terapilerinde Virginia Satir modeli: derine dalmak uygulama örnekli*, Birey Aile Çocuk Terapileri Eğitim Yayınları-2: İstanbul.
- Bulut Ateş, F., Kurt, İ. E., & Akbaş, T., (2018). Aile Terapisi Kuramları. *Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuramları* (pp.413-456), Ankara: Pegem Akademi.
- Demirbilek, M. (2016). Aile danışmanlığı: Bir uygulama örneği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 10(2), 109-120. <https://doi.org/10.5455/tjfmpe.205930>
- Derin, S., & Voltan Acar, N. (2016). Analitik Terapi Bağlamında Film Analizi: Tehlikeli İlişki. *Journal of International Social Research*, 9(45).
- Durak, Ş. E. ve Fışıloğlu, H. (2007). Film analizi yöntemiyle Virginia Satir aile terapisi yaklaşımına bir bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 10(20): 43-62.

- Fıfıloğlu H. (1996). *Virginia Satir: Aile içi algı ve iletişim*. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Freeman, M. L. (1999). Gender matters in the satir growth model. *The American Journal of Family Therapy*, 27(4), 345–363. <https://doi.org/10.1080/019261899261907>
- Haber, R. (2002). Virginia Satir: An integrated, humanistic approach. *Contemporary Family Therapy*. <https://doi.org/10.1023/A:1014317420921>
- Innes, M. (2002). *Satir's therapeutically oriented educational process: a critical appreciation*. *Contemporary Family Therapy*, ss. 35-56.
- Miles, M, B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Murdock, N. L. (2012). *Psikolojik danışma ve psikoterapi kuramları: Olgu sunumu yaklaşımıyla* (2. Basım-
dan eviri- F. Akkoyun, Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Nazlı, S. (Ed.). (2020). *Evlilik ve aile psikolojik danışmanlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Özgüven İ. E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. PDREM Yayınları.
- Satir, V. (2016). *Temel aile terapisi*, İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Satir, V. (2017). *İnsan yaratmak: Aile terapisinin başyapıtı*. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Satir, V., & Baldwin, M. (1983). *Satir Step by Step: A Guide to Creating Change in Families*. Palo Alto, CA: Science & Behavior Books
- Satir, V., Banmen, J., Gerber, J., & Gomori, M. (1991). *The Satir Model: Family therapy and beyond*, Palo Alto, CA: Science and Behavior Books, Inc.
- Sayles, C. Transformational Change—Based on the Model of Virginia Satir. *Contemporary Family Therapy* 24, 93–109 (2002). <https://doi.org/10.1023/A:1014325722738>
- Taşdelen Karçkay, A., Toprak, B., & Alkan, D. (2024). Yaşantısal ve özüm Odaklı Aile Terapisi Bakış Açısıyla “Bizi Hatırla” Film Analizi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 223-243. <https://doi.org/10.51460/baebd.1411786>
- Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, İstanbul.